

140/18

Bhagawata in 4 verses

॥ श्रीगजाननाय नमः ॥ १ ॥ शानेति ॥ शानं शास्त्रोत्थं विज्ञानमनुभवः ॥ रहस्यं भक्तिः ॥ सुमे
यमपि गच्छति निदेशात् ॥ तस्योक्तं साधनं ॥ २ ॥ यावानिति ॥ यावानूचरुतः ॥ यथा
भावः यादृक् स तावान् ॥ यावन्निर्माणी भूताः कर्माणि च यस्य ॥ ३ ॥ एतदेव सम्यग्
पदिशतुमावानित्यस्यार्थं स्फुटयति ॥ अहमेवाग्रे सृष्टेः पूर्वभासं स्थितः ॥ नान्यत्

श्रीभगवानवाच ॥ १ ॥ शानं परमगुह्यं मे यद्विज्ञानसमन्वितं ॥ सरहस्यं तदं
गंचरहागदितं मया ॥ १ ॥ यावानहं यथा भावो यद्रूपगुणकर्मकः ॥ त
थैव तत्त्वविज्ञानमस्तु ते मदनुग्रहात् ॥ २ ॥ अहं वा स मेवाग्रे नान्यत् स द
सत्परं ॥ पश्चादहं यदेतच्च यो वशिष्ठे तसोऽस्म्यहं ॥ ३ ॥

विदितं ॥ यतः सत्स्यलं ॥ असत्सदस्य ॥ परंतयोः कारणं प्रधानं ॥ तस्याप्यंतम
स्वतया मय्यवलीनत्वात् ॥ अहंचतदा आसमेव केवलं न चान्यदकरुणं ॥ पश्चात्सृष्टे
रनंतरं यदाहमेवास्मि ॥ यदेतद्विश्रुतं दध्यहमस्मि ॥ प्रलयो यो वशिष्ठे तसोऽप्यहमे
व कुतः न चानाद्यनंतत्वाद् द्वितीयत्वाच्च परिपूर्णोऽहमित्युक्तं भवति ॥ ३ ॥ ५५ ॥

यथात्ममायायोगेनेत्यनेन भामाया अपि पृष्टत्वाद्व्यमालोपयोगित्वाच्च मायां निरूपय
ति ॥ कृतेऽर्थं विनापि वास्तवमर्थं यद्यतः किमप्यतिरुक्तं आत्मन्यधिष्ठाने प्रतीयते ॥
सदपि च न प्रतीयेत तत् आत्मनो ममायां विद्यात् ॥ यथा आभालो द्विचंद्रादिरिति अर्थ
विना प्रतीतीदृशतः ॥ यथा तम इति ॥ सतोऽप्रीतीतो तमो राहु र्यथा ग्रहमंडले स्थितोऽपि

कृतेऽर्थवत् प्रतीयेत न प्रतीयेत चात्मनि ॥ तद्विद्यादात्मनो मायां यथा भा
सो यथा मग ॥ ४ ॥ यथा महाभूतानि भूतानि भूतानि भूतानि भूतानि ॥ ॥

तदृश्यते ॥ यथा भाव इत्येतत्स्य पृथक् ॥ यथा महाभूतानि भूतानि भूतानि भूतानि भूतानि
रनंतरं ॥ प्रविष्टानि ते भूतानि ॥ यथा भूतानि तानि ॥ प्रविष्टानि च प्रागेव कारणत
या ते भूतानि भूतानि तानि ॥ तथा ते भूतानि भूतानि भूतानि भूतानि ॥ ५ ॥

२

साधनमाह॥ आत्मनस्तत्त्वजिज्ञासुना एतावत्मेव जिज्ञास्यं विचार्यं॥ तदेवाह॥ अन्वयः
कार्येषु कारणत्वेनानुरतिः॥ कारणवस्यायां चेत्येव्यतिरेकः॥ तथा जाग्रदा
द्यवास्थासु तत्साक्षितयाऽन्वयः॥ व्यतिरेकश्च समाध्यादौ॥ एवमन्वयव्यति
रेकाभ्यां यस्यास्तत्सर्वत्र सर्वदा च तदेवास्मेति॥ ६॥ यत्प्राथितं नेहमानः प्रजासर्ग

प्रविष्टान्प्रविष्टानितथातेषु नतेषु हं॥ ५॥ एतावदेव जिज्ञास्यं तत्त्व
जिज्ञासुनात्मनः॥ अन्वयव्यतिरेकाभ्यां यस्यास्तत्सर्वत्र सर्वदा॥ ६॥ ए
तन्मत्तं समातिष्ठ परमेष्ठसमाधिना॥ भवानूकल्प विकल्पेषु न विमुह्य
तिकर्हि चित्॥ ७॥

नितितत्प्रसादीकरोति॥ एतन्मत्तं सम्यगनुतिष्ठ॥ समाधिना चिन्तैकाग्र्येण॥ कल्पे
षु विकल्पाः विविधाः सृष्टयस्तेषु विमोहं कर्त्तुं त्वामिनिवेशं न यास्यतीति॥ ७॥
इति ब्रह्मसोपनिषद्भागवता प्रोक्तं चतुःश्लोकात्मकं भागवतं समाप्तं॥ शुभं भवतु॥ ८॥

२